

Frågor till Peter Molin som inte hann besvaras på konferensen

Hur jämlikt är Göteborg idag?

Svar: I programmet för en jämlik stad finns en skrivning som kanske ger det bästa svaret. Och skrivningen, som är från 2018, är fortfarande fullt giltig. I vissa avseenden har klyftorna ökat. Det gäller bland annat skillnader i medellivslängd kopplat till utbildningsnivå.

”Även om Göteborg för de flesta är en bra stad att växa upp och leva i så står Göteborg inför stora jämlikhetsutmaningar. Göteborg är en segregerad stad med påtagliga skillnader i livsvillkor, så som utbildningsnivå, inkomst och förvärvsfrekvens mellan olika grupper och mellan göteborgare som lever i olika delar av staden.”

På vilka sätt minskar fattigdom i särskilt utsatta områden av denna konferens och arbetet med jämlikhetsintegrering?

Svar: En konferens i sig gör ingen skillnad men, som jag sa i inledningen att jämlikhetsintegrering innebär att integrera ett förändringsarbete, en förflyttning. Förflyttning kräver energi och att frågorna blir angelägna. Kunskapen om hur ojämlikheten ser ut och bland annat visar sig i stora skillnader i medellivslängd, kan skapa en angelägenhet runt dessa frågor. No data, no problem, no action.

Får vi Peters presentation efter konferensen? Får vi använda materialet i vår förvaltnings eget arbete med jämlikhet?

Svar: Jag absolut, den kommer att finnas som i pdf-format.

Hur ser skillnader mellan socioekonomiska grupper ut gällande covid-19?

Svar: Pandemin pågår för fullt så historien om pandemins effekter är ännu inte färdigskriven. Men några slutsatser kan vi ändå redan dra. Det här visade jag på en av bilderna, det är Folkhälsomyndighetens analys:

- De grupper som redan före pandemin hade förhöjd risk för ohälsa har drabbats mest.
- Folkhälsomyndighetens bedömning är att pandemins konsekvenser kan komma att förstärka de redan befintliga ojämlikheterna i hälsa i Sverige.

Socialstyrelsen presenterade i december 2020 rapporten Statistik om covid-19 patienters socioekonomi. Där stod det:

”Bland de avlidna i covid-19 hade 41 procent förgymnasial utbildning och 18 procent eftergymnasial. Andelen kvinnor med enbart förgymnasial utbildning som har avlidit i covid-19 var 46 procent. Motsvarande siffra för män var 37 procent”

Man brukar prata om att det är viktigt att satsa på andra upplåtelseformer än hyresrätter i de utsatta områdena. Kan man se i statistiken om det sker någon förändring av mixen upplåtelseformer i de utsatta områdena? Kan se att denna strategi har haft.

Svar: Det här är en fråga som inte är mitt expertområde. Min bedömning är att det är för tidigt att tala om en faktisk förändring som redan lett till att mixen av upplåtelseformer ser annorlunda ut men det ligger många planer som på sikt kommer ända på denna mix. Vad jag vet är att utvecklingsarbetet i Gårdsten, där det är mycket på gång inom ramen för Bostad 2021 med planer för hundratals nya bostäder i olika boendeformer men även utökad handel och social service genom ett nytt centrum och en ny skola, ligger i framkant.

Vilken "stadsbyggnadsvariable" har betydelse för medellivslängden? Har man hittat en sådan? Likt utbildningsnivå mm. Dvs vad har egentligen betydelse av det vi råder över i den fysiska planeringen?

Svar: Det finns nog ingen vedertagen indikator men frågan om trångboddhet är kanske det viktigaste måttet på ojämlikhet inom området jämlika livsmiljöer. I de kommande rapporterna kommer trångboddhet redovisas. Måttet är ju dels en spegel av bostadsbristen men också på hur människors boendevillkor ser ut.

Trångboddhet kan redovisas på lite olika sätt. Boverket har ex. ett mått: *Andel hushåll som är trångbodda och har ansträngd boendeekonomi*. I Delmos nya verktyg Segregationsbarometern har en indikator *Genomsnittlig bostadsarea per person*. I området Hammarkullen Östra är värdet 25 kvm. I Hovås är värdet 55 kvm.

Hur ofta kommer jämlikhetsstatistiken uppdateras? Årligen eller med ett visst tidsintervall? När kommer nästa jämlikhetsrapport?

Svar: Jämlikhetsrapporten 2021 är en deluppföljning av programmet för jämlik stad och rapporten planeras att presenteras i mars 2022. Inte nog med det, vi kommer även få ta del av en fördjupad rapport. Den är planerad för våren 2023. För frågor om kommande jämlikhetsrapport, kontakta Nakisa Khorramshahi, Planeringsledare, Stadsledningskontoret: nakisa.khorramshahi@stadshuset.goteborg.se

Men det publiceras varje år statistik på Göteborgsnivå. I Göteborgsbladet finns statistik som berör bl.a. inkomster, ohälsotal, försörjningsstöd, utbildningsnivå, gymnasiebehörighet. Undersökningen Hälsa på lika villkor genomförs varje år. Det finns också ett verktyg som uppdateras årligen, Segregationsbarometern som redovisar jämlikhetsstatistik nedbruten på regionala och demografiska statistikområden.

Du visade att männens självskattade hälsa är högre än kvinnornas självskattade hälsa, både för de med lång utbildning och med kort utbildning. Samtidigt ser vi att männens medellivslängd är kortare. Vad tror du detta kan bero på?

Svar: Det här är inte en enkel fråga och det finns inte en enskild förklaring. Men det finns några könsskiljande fenomen som påverkar livslängden. Själv mord är 75 procent vanligare hos män än hos kvinnor globalt. Dödsfall i trafiken är mer än dubbelt så vanliga och mordtalen fyra gånger högre bland män än bland kvinnor. Ytterligare en faktor som WHO lyfter fram är att män tenderar att inte söka sjukvård i samma utsträckning som kvinnor.

Varför har områdesindelningen ändrats?

Svar: Jag har tyvärr inte något exakt svar men ändringen av områdesindelningen skedde i samband med att hela stadens administrativa indelning förändrades i och med att stadsdelsnämnderna lades ner och staden delades in i fyra stadsregioner. Indelningen med primär och basområden ska dock fortfarande vara densamma.

Varför använder staden mellanområde? När behöver man gå ner djupare inom mellanområdena?

Svar: Staden är indelad i olika administrativa områden. Mellanområden kom till för att kunna redovisa statistik på befolkningsnivå där befolkningsunderlaget är tillräckligt stora för att kunna säkra statistikens kvalitet och samtidigt inte för stora så att viktiga skillnader i staden osynliggörs. Så de tillkom som en nivå mellan de dåvarande stadsdelarna och primärområdena. Nu är staden indelad i 36 mellanområden.

Vilket mellanområde har gjort den största ökningen i utbildningsnivå, och kan vi lära oss något av detta?

Svar: En bra men också en fråga som är svår att svara på. Det kan illustreras med att utbildningsnivån har höjts som mest i Kvillebäcken mellan 2010 och 2020. 2010 var Kvillebäcken knappt befolkat och idag finns där 2000 bostäder. De som flyttade in i de nya bostäderna hade generellt en högre utbildning med sig jämfört med de lilla befolkning som fanns 2010. Så demografiska förändringar påverkar ett område påtagligt.

Är det inte en stor grupp som har gymnasial utbildning men inte eftergymnasiala studier. Var syns de?

Men det är en bra fråga att ta med när vi tänker på hur vi ska redovisa framtida statistik. I bilden över självskattad hälsa kopplat till utbildning jämförs de som har kortare än tre års gymnasial utbildning med de som har minst tre år eftergymnasial utbildning. Har man en tvåårig gymnasial utbildning ingår man i gruppen med kort utbildning.

I bilden om kopplingen mellan föräldrars utbildningsnivå och elevers behörighet visades att andelen behöriga till gymnasiet, minst yrkesprogram, ligger på 91-93% för elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning. För de elever med föräldrar som har en förgymnasial eller gymnasial utbildning ligger andelen på mellan 69–76 %.

Hur kan en tänka kring höjd utbildningsnivå och att fylla alla de jobb inom vård etc. som idag är yrken som inte kräver så lång utbildning? (välj du om du vill svara eller passa)

Svar: I jämlikhetsprogrammet målområde *Skapa förutsättningar för arbete* finns strategier som handlar om att staden ska jobba med kompensering och utbildningsinsatser för att också matcha behoven inom tex. vård och omsorg.

I programmet finns denna skrivning med: *”En annan viktig del är i arbetet med ett livslångt lärande är vuxenutbildningen. Vuxenutbildningens viktigaste uppgift är att minska skillnaderna i livsvillkor genom att ge människor möjlighet att kompensera för ofullständig gymnasieutbildning och få förutsättningar att möta förändringar på arbetsmarknaden.”*

Vad menar du med att förvärvsfrekvens inte är samma sak som arbetslöshetsstatistik?

Svar: Vem som räknas som vad på arbetsmarknaden är inte alltid så enkelt att avgöra. Det krävs till exempel mer än att bara vara utan jobb för att räknas som arbetslös. Studenter kan pendla mellan att vara i arbetskraften och helt stå utanför den. **Arbetslöshet** kan uttryckas som antalet **arbetslösa** och som andelen **arbetslösa** av arbetskraften. **Arbetslöshet** mäts alltså inte mot befolkningen i arbetsför ålder som **sysselsättningsgraden** utan mot det totala antalet sysselsatta och **arbetslösa** personer i befolkningen.

Vad menas med jämlikhetsintegrering? Hur gör man det? (välj du om du vill svara eller passa)

Svar: Det enkla svaret är att jämlikhetsperspektivet sitter i ryggmärgen när beslut tas, oaktat om det handlar om enskilda insatser är långsiktiga infrastrukturinvesteringar. Att ställa sig frågan ”kommer detta bidra till att öka eller minska ojämlikheten?”

Hur kan vi som kommun påverka befolkningens inkomst eller ekonomi?

Svar: Skulle kunna bli ett långt svar men att satsa på skola och utbildning är ett viktigt område. Dvs att minska utbildningsklyftorna i befolkningen. Då skapas förutsättningar för att människor kan göra såväl utbildnings som yrkesresor. Det andra, där kommunen har stor rådgivning gäller

bostadsförsörjningen och att skapa förutsättningar att människor med lägre inkomster också har råd att bo. Sedan är ju Göteborgs kommun stadens största arbetsgivare och där kan kommunen anta i jämlikhetsperspektiv tex när löner sätts.

Har ni gjort några sambandsanalyser mellan utfallen och Göteborgs Stads åtgärder för en mer jämlik stad?

Svar: En bra fråga och samtidigt en av de svåraste att svara på. Enskilda insatser är enklare att följa upp och mäta utfall. Men här behöver staden bli mycket bättre. Vi kan ta ett konkret exempel. En viktig del av den satsning som gjorts för att minska ojämlikheten har varit att arbeta med förbyggande insatser riktat till barnfamiljer. Här har det familjecentrerade arbetsättet och etablerandet av familjecentraler blivit viktigt. Familjecentralerna och de familjecentralsliknande verksamheterna i Göteborg arbetar för att skapa jämlika förutsättningar för ett gott liv för barn och unga. 2012 fanns det 3 familjecentraler i Göteborg och i slutet av 2020 fanns det 10 familjecentraler med tre eller fyra samlokaliserade verksamheter. Den här verksamheten är utvärderad ([länk](#)) och utvärderingen kan peka på en rad positiva effekter. En effekt är att via familjecentralerna görs resurser mer tillgängliga än de skulle varit utan en familjecentral. En infrastruktur har alltså byggts upp som skapar bättre förutsättningar för det familjecentrerade arbetsättet.

Vi utvecklar arbetsätt för att identifiera mål och utfall, som i sin tur ska styra vilka insatser och resurser som behövs. Idag är det ofta så att det finns någon form av mål och sedan går vi direkt på insatserna. Då blir det svårt att mäta och följa upp.

Arbetande fattiga, det fanns sådana siffror med i tidigare jämlikhetsrapport. Vet du något om hur det ser ut i Gbg idag? Kommer det med i rapporten 2022?

Svar: Jag är inte helt säker men det är absolut en fråga vi bör ha med i framtida rapporter. Om jag får bestämma.

Vad har hänt då? Gör det någon skillnad om vi försöker? Vad behöver vi göra mer eller bättre för att få mer effekt?

Svar: En nobelprifråga men historiskt vet vi att det går att förändra.

Tillit till vem och för vem?

Svar: I den statistik jag pratade om gällde frågan om mellanmännisklig tillit om man känner tillit till människor i allmänhet.

Kommer ni koppla på kriminalitet till statistiken?

Svar: Staden tar ju fram statistik kring brott och kriminalitet regelbundet och det görs såväl hela Staden analyser och lokala analyser som det brottsförebyggande arbetet utgår från. I den statistik som jag varit med i att ta fram finns trygghet med som en indikator och där bl.a. rädslan att utsättas för våld finns med.

Hur tänker du kring att er beskrivning av jämlikhet inte fångar perspektiv/livsvillkor utöver de som utgår från geografi, utbildning, eller kön?

Svar: Det som visade på konferensen var en snabb överflygning av hur det ser ut. I den uppföljning som görs i mars 2022 och i en fördjupande rapport 2023 blir det viktigt att belysa hur livsvillkoren utvecklats för olika gruppen kopplat till diskrimineringsgrunderna tex. Jag hann inte visa den bilden men andelen som skattar sin hälsa som god skiljer stort mellan de som svarar att de har någon funktionsnedsättning och de som inte har någon funktionsnedsättning.

Finns det grupper som inte fångas av jämlikhetsarbetet? Vilka i så fall?

Svar: En av utgångspunkterna för jämlikhetsarbetet har varit att olika välfärdstjänster, i bred mening, inte är jämlikt fördelade. Därför behöver välfärdspolitiken och välfärdstjänsterna utformas så att de bättre når fram till de grupper och områden som idag inte nås.

Det finns ett begrepp, Proportionell universalism, som betyder att generella/universella insatser där hela befolkningen är målgruppen, men åtgärderna anpassas i sin utformning och intensitet där behoven är större. Ett exempel är satsningen på uppsökande arbete till nyblivna föräldrar som särskilt skett i de ska utsatta områdena.

Sedan är frågan om hur man tänker kring begreppet jämlikhet. Alla de insatser som görs tex. inom arbetet med mänskliga rättigheter och arbete mot diskriminering och rasism är ju också ett jämlikhetsarbete. Här ska sägas att detta är områden som bättre skulle behöva spegla i tex jämlikhetsrapporterna.

Finns det tankar på att Göteborg Stad ska införa jämlikhetsdata baserad på exempelvis hudfärg?

Svar: Vet faktiskt inte om detta är på gång. Frågan är ju inte enkel. Historisk har inte data om tex. hudfärg, etnicitet eller statistik som utgår från diskrimineringsgrunderna funnits tillgänglig. Åtminstone inte så att den går att bryta ner. Ett viktigt skäl att det är så är historien där statistik och register använts i odemokratiska syften.

En statistiker som jag känner väl uttryckte det som att man inte kan veta om staten alltid kommer vara god, vi måste kunna tänka och en odemokratisk stat som kommer använda statistik och register för helt andra syften än de var tänkta. Det finns ju en mörk historia vi kan lära av. Så detta ska ställas emot att vi idag samtidigt har brist på data som skulle kunna göra stor nytta om den redovisades.

Hur få näringslivet att öppna upp för de invånare som vill arbeta men kanske inte har arbetslivserfarenhet i Sverige och har brister i svenska språket?

Svar: Min bild är att det finns ett stort intresse från stora delar av näringslivet att möta upp de behov du beskriver i frågan. Och det finns exempel utan att jag kan alla detaljer på hur personer med brister i språket kunna kombinera jobb med andra utbildningsinsatser. Skulle du vilja veta mer så ta gärna kontakt med Arbetsmarknads och vuxenutbildningsförvaltningen

Vilken kunskap har vi om livslängd kopplad till tillgänglig sjukvård för olika områden i staden?

Svar: Just vad gäller livslängd vet jag inte om det finns någon forskning redovisad och tillgänglighet till sjukvård. Det vi vet är att sjukvårdskonsumtionen är ojämnt fördelad.

Om vi som arbetar nära och i verksamheten gör annorlunda och organiserar arbetet så att en mångfald av människor kan mötas i vardagen. Utan möjligheter att mötas i vardagen och ändrade livsmönster hos oss alla, går det att förändra segregationen? (välj du om du vill svara eller passa)

Svar: Jag tror absolut att det är i verksamheterna finns stora möjligheter att skapa möten i vardagen. Arbetet med Skolan som arena verkar i den riktningen. Mina två favoritexempel är Mosaikprojektet som handlade om att elever från olika delar av Göteborg möttes och skapade i mosaik tillsammans.

Mosaiken sattes sedan upp på betong som sedan placerades runt om i Göteborg. Eleverna möttes sedan inne i Göteborg i samband med kulturkalaset och med stolthet kunde ser hur deras konstverk nu tog plats i centrala Göteborg. Ett annat exempel är just Kulturkalaset och succékonserterna med arabiska artister som samlade tusentals åskådare från hela staden. Många besökte för första gången Götaplatsen.

Det heter Sankt Sigfridsplan.

Svar: Det är så sant. Men i den administrativa indelningen som gällde 2014 så hette mellanområdet, där Sankt Sigfridsplan ingick, Stora Sigfridsplan. Fråga mig inte varför men så var det.

Så länge vi håller på med att mäta inkomstökning i procent så är det inbyggt att de som har lågt ingångsläge halkar efter, även om de procentuellt har samma ökning.

Svar: Det är helt rätt. Därför ville jag också visa vad som menas med låg inkomststandard, som är ett relativt begrepp, men visar man i kronor och ören vad låg inkomststandard innebär blir det tydligare hur ekonomin kan te sig för någon som lever med låg inkomstandard.

Michael Marmot fick frågan (vad kan vi göra nu direkt) när han var här. Han svarade "Läs för era barn".

Svar: Marmots kommentar har varit en viktig inspiratör för Göteborgs stad och bidrog starkt till att staden startade satsningen Staden där vi läser för våra barn. Cirkeln slöts när Sir Michael Marmot för ett par veckor sedan på Socialchefsdagarna lyfte fram att Göteborg av Unesco utsetts till City of literature och där inte minst Staden där vi läser för våra barn bidrog till utmärkelsen.

God start i livet och tidiga insatser kräver att man vågar ta den puckelkostnad som krävs för att ta hem de uteblivna kostnaderna för samhället och individen senare under personens livstid. Inte minskade budgetar för förskola!

Kontakt: peter.molin@socialcentrum.goteborg.se